

BS/70/2011

POSTAWY WOBEĆ

PALENIA PAPIEROSÓW

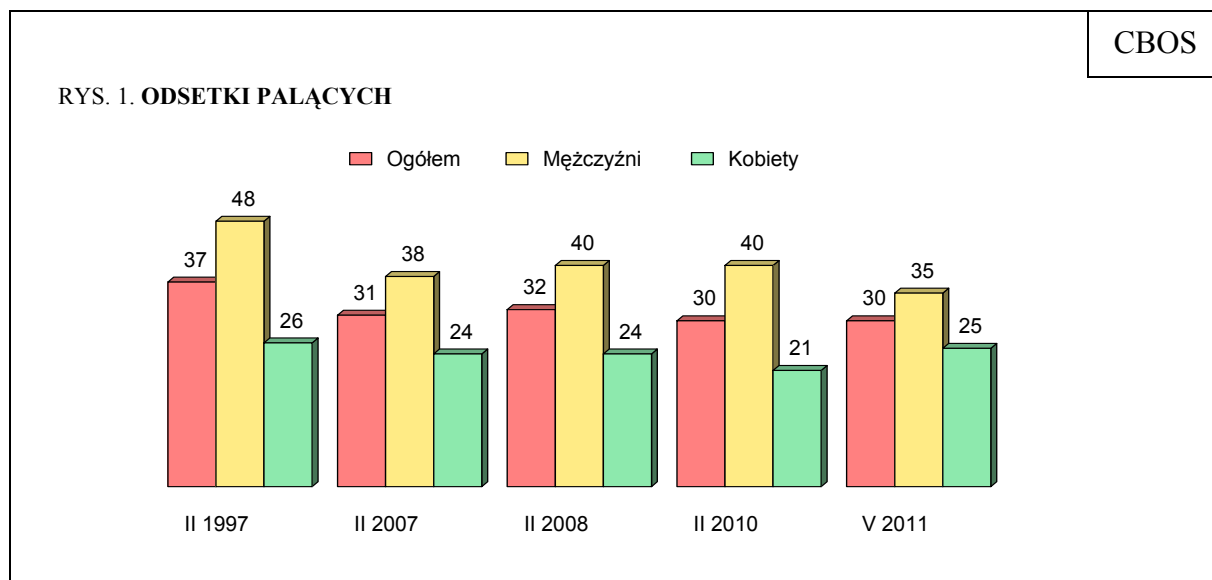
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Pod koniec zeszłego roku znowelizowane zostały przepisy regulujące palenie papierosów w miejscach publicznych. Czy to, że obecnie są one bardziej restrykcyjne, jest aprobowane społecznie i czy przekłada się w jakikolwiek sposób na postawy wobec palenia – sprawdzaliśmy w jednym z ostatnich sondaży¹.

ILU DOROSŁYCH PALI?

Papierosy pali niespełna jedna trzecia dorosłych Polaków (30%). Od roku 2007 odsetek palących w zasadzie się nie zmienia, natomiast jest on zauważalnie mniejszy niż pod koniec lat dziewięćdziesiątych.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (252) przeprowadzono w dniach 5 – 11 maja 2011 roku na liczącej 1189 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Sięganie po papierosy w znacznym stopniu warunkuje płeć badanych – palaczami częściej są mężczyźni niż kobiety. Z tegorocznego pomiaru wynika jednak, że różnica wskazań jest mniejsza niż w ubiegłych latach. Na przykład w zeszłym roku mężczyźni zaliczali się do grona palących dwukrotnie częściej niż kobiety, natomiast teraz ta przewaga jest mniejsza, ponieważ mężczyźni palą rzadziej, a kobiety częściej niż rok temu.

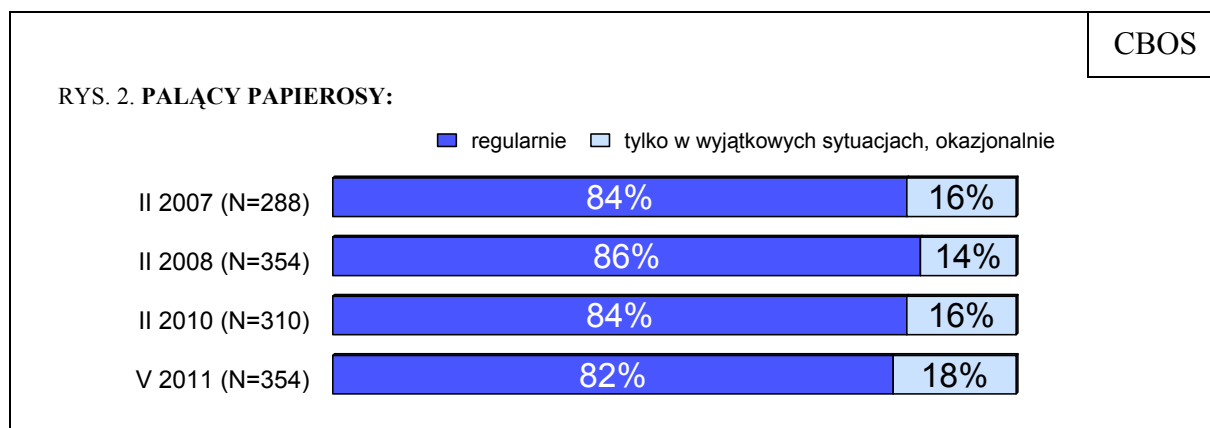
Popularność palenia jest również związana z wiekiem. Sprawdziliśmy jego oddziaływanie kontrolując jednocześnie wpływ płci. Niemal we wszystkich grupach wiekowych częściej palą mężczyźni niż kobiety. Niezależnie od płci najrzadziej do grupy palaczy zaliczają się najmłodszy i najstarszy respondenci, natomiast najczęściej – osoby mające od 45 do 54 lat. Tylko wśród osób w wieku 35-44 lata odsetek palących kobiet jest w zasadzie taki sam jak odsetek palących mężczyzn.

Tabela 1

Wiek	Odsetki palących:	
	mężczyzn	kobiet
18 – 24 lata	30	19
25 – 34	36	23
35 – 44	32	34
45 – 54	46	40
55 – 64	38	29
65 lat i więcej	27	9
Ogółem	35	25

Można zauważyć, że popularność palenia jest zróżnicowana w zależności od poziomu wykształcenia badanych – najczęściej palą osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (41%), a najrzadziej – z wyższym (19%). Bardzo dużą liczbę palaczy odnotowujemy ponadto wśród robotników – zarówno niewykwalifikowanych (56%), jak i wykwalifikowanych (44%), a także w grupie bezrobotnych (49%). Po papierosy relatywnie częściej niż inni sięgają respondenci znajdujący się w złej sytuacji materialnej (42%). Trzeba również zaznaczyć, że odsetek palaczy jest tym mniejszy, im częstsze uczestnictwo w praktykach religijnych, co jednak w dużym stopniu warunkowane jest takimi czynnikami, jak płeć czy wiek.

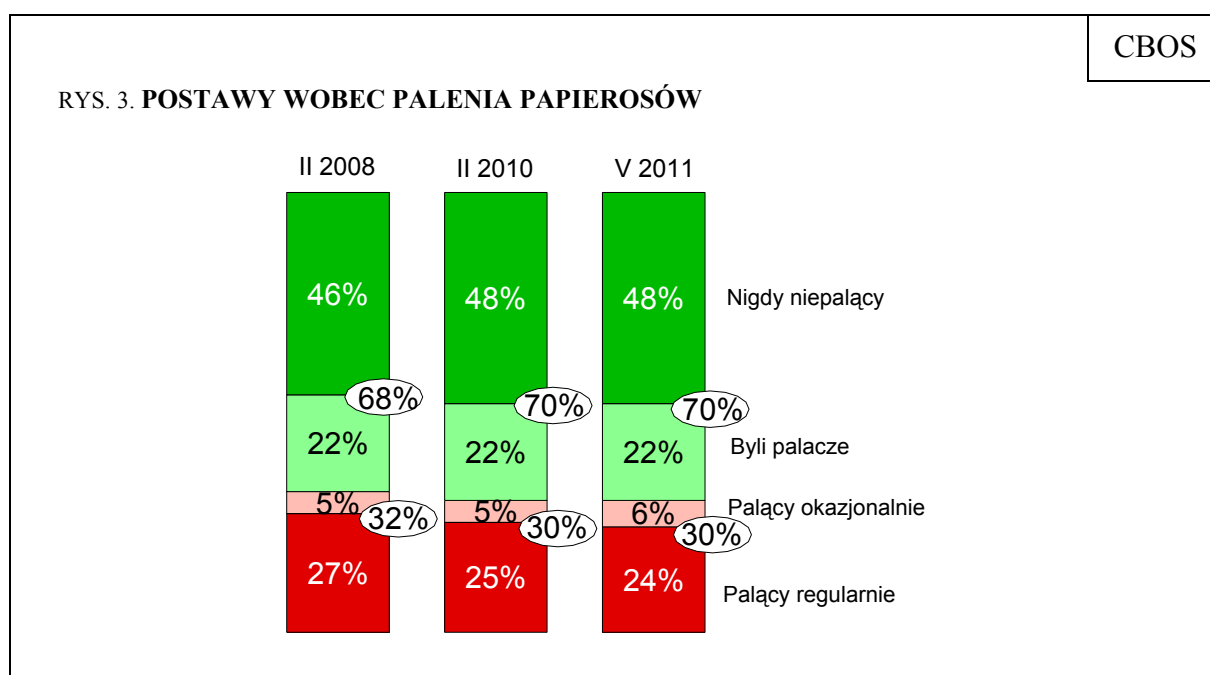
Ogromna większość osób przyznających się do palenia papierosów deklaruje, że robi to regularnie (82%), stosunkowo nieliczni (18%) palą okazjonalnie. Taka proporcja utrzymuje się od kilku lat.

Popularność palenia okazjonalnego jest w pewnym stopniu uzależniona od płci i wieku – relatywnie częściej deklarują je kobiety niż mężczyźni, a ponadto najmłodszy respondenci.

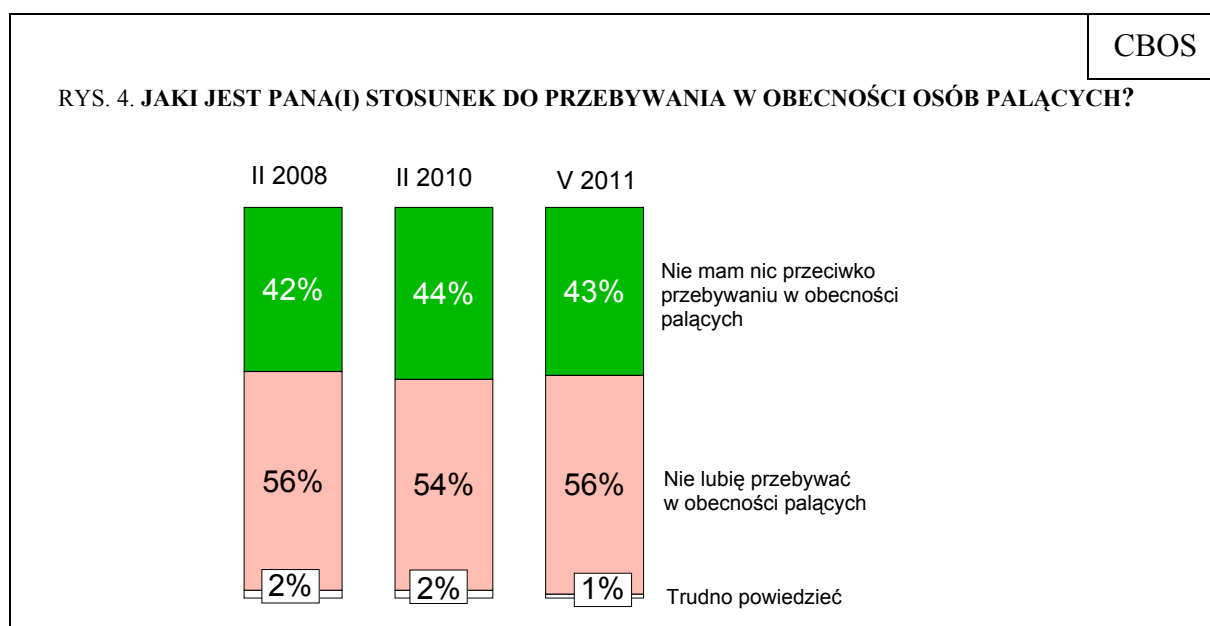
W grupie niepalących przeważają osoby, które nigdy nie paliły (68%), natomiast jedna trzecia (32%) sięgała wcześniej po papierosy.

Poniższy rysunek prezentuje postawy wobec palenia w populacji dorosłych. Blisko połowę (48%) stanowią ci, którzy nigdy nie palili, a nieco ponad jedną piątą (22%) – osoby, które przestały palić. Co czwarty badany (24%) sięga po papierosy regularnie, a mniej więcej co szesnasty (6%) – okazjonalnie.

ZAKAZ PALENIA

Badając opinie o zakazie palenia chcieliśmy również sprawdzić tolerancję na dym tytoniowy i stosunek do przebywania w towarzystwie palących. Jak wynika z deklaracji, ponad połowie dorosłych (56%) przeszkadza przebywanie w obecności palących, natomiast nieco ponad dwie piąte (43%) nie ma nic przeciwko temu. Można uznać, że jest to względnie stała cecha i wprowadzenie zakazu palenia nic w tym względzie nie zmieniło.

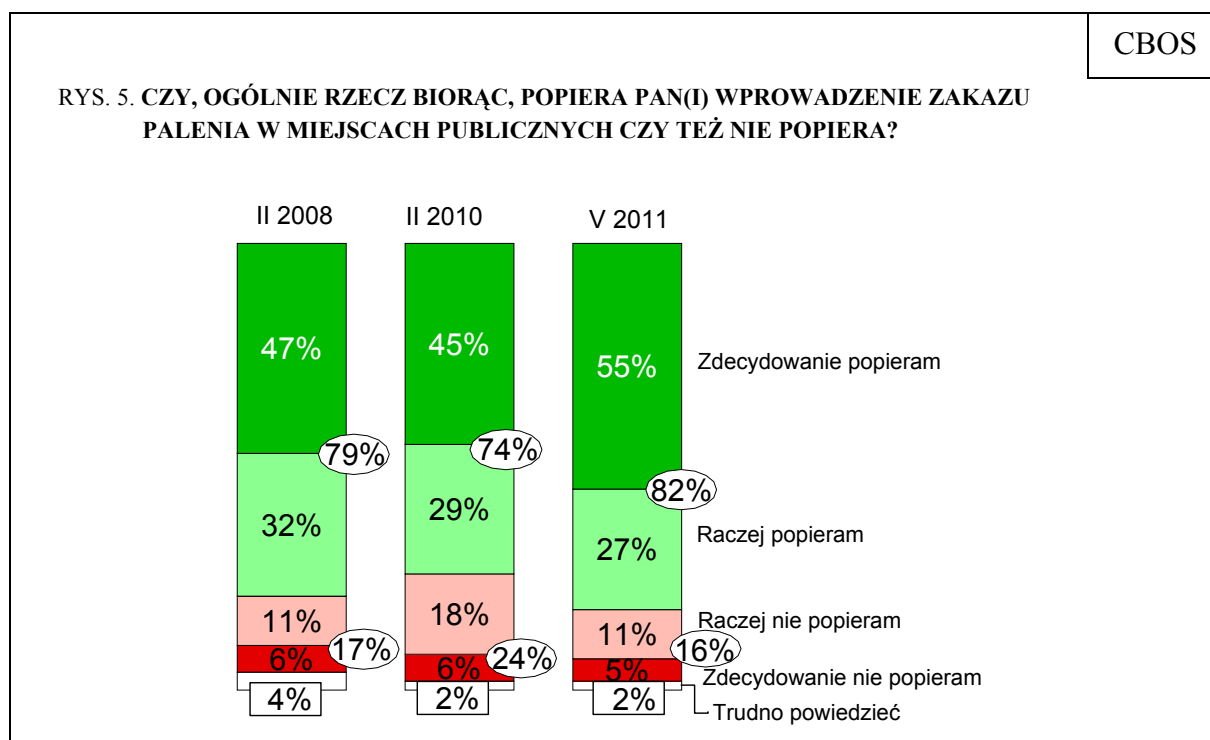

Przebywanie w dymie tytoniowym jest uciążliwe dla większości niepalących, przy czym częściej dla tych, którzy nigdy nie palili papierosów. Palący – zarówno regularnie, jak i okazjonalnie – przeważnie nie mają nic przeciwko temu. Co ciekawe, najmłodszy badani, którzy, jak wspomniano wcześniej, stosunkowo rzadziej sięgają po papierosy, częściej niż starsi respondenci akceptują przebywanie w zadymionych miejscach.

Tabela 2

Postawy wobec palenia papierosów	Jaki jest Pana(i) stosunek do przebywania w obecności osób palących?		
	Nie lubię przebywać w obecności palących	Nie mam nic przeciwko przebywaniu w obecności palących	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nigdy niepalący	78	21	1
Byli palacze	60	38	2
Palący okazjonalnie	21	74	5
Palący regularnie	15	85	0

Akceptacja zakazu palenia w ogólnie rozumianych miejscach publicznych jest bardzo duża. Ogromna większość dorosłych (82%) go popiera, natomiast mniej więcej co szósty (16%) jest mu przeciwny. Najprawdopodobniej za sprawą wejścia w życie bardziej restrykcyjnych przepisów zwiększył się poziom aprobaty zakazu palenia w miejscach publicznych (o 8 punktów), a jednocześnie – w takim samym stopniu – ubyło oponentów (o 8 punktów).

Na opinie w tej sprawie wpływa, co zrozumiale, palenie papierosów, niemniej zakaz palenia cieszy się aprobatą ogromnej większości niepalących, jak i przeważającej części palących.

Tabela 3

Postawy wobec palenia papierosów	Czy, ogólnie rzecz biorąc, popiera Pan(i) wprowadzenie zakazu palenia w miejscach publicznych czy też nie popiera?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nigdy niepalący	91	7	2
Byli palacze	87	11	2
Palący okazjonalnie	75	25	0
Palący regularnie	59	39	2

Zapytaliśmy również, w jakich miejscach – zdaniem badanych – palenie powinno być zakazane. Ogromna większość aprobuje zakaz palenia w szpitalach, środkach transportu, kinach i teatrach oraz na wyższych uczelniach (od 86% do 94% wskazań). Większość ankietowanych uważa, że powinien on również obowiązywać na dworcach kolejowych, przystankach i lotniskach (76%), a także w miejscach pracy (72%). Wyraźnie wyższy niż w ubiegłym roku jest poziom aprobaty zakazu palenia w restauracjach (wzrost z 67% do 78%) oraz w barach i kawiarniach (z 57% do 70%), co można w pewnym sensie uznać za pozytywną weryfikację wprowadzonej nowelizacji, która co prawda nie zakazuje palenia bezwarunkowo, ale znacznie je utrudnia. Nadal mocno podzielone są zdania co do tego, czy palenie powinno być dozwolone na ulicach, przy czym nieznacznie przeważają oponenci wprowadzenia takiej regulacji (50% wobec 45%).

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, palenie powinno być zakazane czy też nie:	Tak, powinno być zakazane			Nie, nie powinno być zakazane			Trudno powiedzieć		
	2008	2010	2011	2008	2010	2011	2008	2010	2011
	w procentach								
– w szpitalach	92	92	94	7	6	5	1	2	1
– w środkach transportu publicznego	92	89	94	7	9	4	1	2	2
– w teatrach, kinach	92	87	93	7	11	5	1	2	2
– na wyższych uczelniach	77	85	86	18	13	11	5	2	3
– na dworcach kolejowych, przystankach, lotniskach	72	70	76	25	26	21	4	4	3
– w miejscach pracy	71	69	72	24	26	21	5	5	7
– w restauracjach	71	67	78	25	29	18	4	4	4
– w barach, kawiarniach	64	57	70	33	39	25	4	4	5
– w miejscach publicznych, takich jak ulice, chodniki	42	46	45	54	50	50	4	4	5

Zakaz palenia w lokalach gastronomicznych popiera nie tylko większość niepalących, ale również przeważająca część palaczy. Najbardziej podzielone opinie na temat zakazu palenia w barach i kawiarniach mają osoby palące regularnie.

Tabela 5

Postawy wobec palenia papierosów	Czy, Pana(i) zdaniem, palenie powinno być zakazane w:			
	restauracjach		barach, kawiarniach	
	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach			
Nigdy niepalący	87	9	82	14
Byli palacze	80	14	72	23
Palący okazjonalnie	65	29	55	40
Palący regularnie	59	37	49	46

Pominięto „trudno powiedzieć”

Aprobata większości zarówno palących, jak i niepalących cieszy się zakaz palenia na przystankach, dworcach i lotniskach.

Tabela 6

Postawy wobec palenia papierosów	Czy, Pana(i) zdaniem, palenie powinno być zakazane na dworcach kolejowych, przystankach, lotniskach?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nigdy niepalący	85	12	3
Byli palacze	79	18	3
Palący okazjonalnie	74	26	0
Palący regularnie	56	40	4

Poparcie dla zakazu palenia na ulicy przeważa jedynie wśród osób, które nigdy nie paliły; w pozostałych grupach częstsza jest dezaprobatą.

Tabela 7

Postawy wobec palenia papierosów	Czy, Pana(i) zdaniem, palenie powinno być zakazane w miejscach publicznych, takich jak ulice, chodniki?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nigdy niepalący	57	38	5
Byli palacze	44	51	5
Palący okazjonalnie	38	61	1
Palący regularnie	26	71	3

ZAKAZ PALENIA A ZMIANA ZACHOWAŃ

Jak wynika z deklaracji, nowe regulacje dotyczące palenia w miejscach publicznych w większości przypadków nie przełożyły się na zmianę zachowań, a ściślej na chodzenie do takich miejsc, jak: restauracje, bary, kawiarnie, kluby muzyczne i dyskoteki. Jeśli wziąć pod uwagę jedynie te deklaracje, które świadczą o zmianie stylu życia w tym zakresie, okazuje się, że z powodu zakazu palenia dwukrotnie więcej osób zmniejszyło częstość bywania we wskazanych miejscach, niż zwiększyło (7%–8% wobec 3%–4%).

Tabela 8

Czy ze względu na wprowadzenie zakazu palenia w miejscach publicznych bywa Pan(i) w:	Częściej niż przedtem	Tak samo często	Rzadziej niż przedtem	Trudno powiedzieć/ odmowa odpowiedzi
	w procentach			
– restauracjach	4	76	8	12
– barach, kawiarniach	4	77	7	12
– klubach muzycznych, dyskotekach	3	74	7	16

Ogólnie rzecz biorąc, zarówno wśród palących, jak i niepalących przeważają osoby, które bywają w wymienionych miejscach tak samo często jak przed wejściem w życie nowych regulacji. Wśród niepalących odsetek badanych, którzy częściej odwiedzają tego typu miejsca, jest wyższy niż wśród palaczy (w tej grupie sporadyczne są takie odpowiedzi), których z kolei relatywnie wyższy odsetek niż niepalących wskazuje, że bywa w nich rzadziej. Inaczej mówiąc, osoby, które deklarują, że częściej odwiedzają wymienione miejsca, to prawie wyłącznie niepalący (98% w przypadku restauracji, 98% – barów, kawiarni, a 94% klubów i dyskotek). Wśród tych, którzy bywają tam rzadziej niż przedtem, przeważają palacze (58% w restauracjach, 60% w barach i kawiarniach, 51% w klubach, dyskotekach).

Czy wprowadzenie ograniczeń dotyczących palenia papierosów przełożyło się, w odczuciu ankietowanych, na postawy wobec tej używki? Nieliczni badani (8%) deklarują, że ze względu na zakaz palenia sami przestali palić lub ktoś z ich otoczenia rzucił palenie. Jedna piąta zaś (21%) przyznaje, że nowe przepisy wpłynęły na ograniczenie palenia przez nich samych bądź ich znajomych. Takie deklaracje są relatywnie najczęstsze wśród palących nieregularnie.

Tabela 9

Czy ktoś z Pana(i) znajomych lub Pan(i) sam(a) ze względu na wprowadzenie zakazu palenia w miejscach publicznych:	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– przestał(a) palić papierosy	8	86	6
– ograniczył(a) liczbę wypalanych papierosów	21	72	7

★

★

★

Odsetek dorosłych Polaków palących papierosy od lat utrzymuje się na stabilnym poziomie. Stanowią oni blisko jedną trzecią ogółu. Tegoroczny sondaż przyniósł jedynie pewną zmianę odnoszącą się do popularności palenia wśród kobiet i mężczyzn. Obecnie kobiety palą częściej niż rok temu, a mężczyźni rzadziej, choć na razie trudno jest mówić o jakiejś tendencji w tym względzie.

Zaostrzenie przepisów dotyczących palenia spotyka się z aprobatą. Badani jeszcze częściej niż przed ubiegłoroczną nowelizacją ustawy opowiadają się za zakazem palenia w miejscach publicznych, a ponadto częściej wyrażają poparcie dla obowiązywania takiego zakazu w lokalach gastronomicznych, takich jak restauracje, bary, kawiarnie.

Opracował
Michał FELIKSIĄK

Tabela 1

		Postawy wobec palenia papierosów				Liczba osób
		Nigdy niepalący	Byli palacze	Palący okazjonalnie	Palący regularnie	
		%	%	%	%	
Ogółem		48	22	6	24	1186
Płeć	Mężczyźni	39	26	5	30	563
	Kobiety	56	19	6	19	623
Wiek	18-24 lata	64	12	11	14	153
	25-34	51	19	4	25	236
	35-44	48	18	7	26	192
	45-54	35	22	5	38	187
	55-64	34	33	4	29	209
	65 lat i więcej	57	27	3	13	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	53	18	5	24	463
	Miasto do 20 tys.	47	24	8	22	153
	20-100 tys.	41	26	5	27	220
	101-500 tys.	47	24	5	24	199
	501 tys. i więcej mieszk.	44	24	8	24	151
Wykształcenie	Podstawowe	54	20	7	19	286
	Zasadnicze zawodowe	37	22	5	36	293
	Średnie	43	27	4	25	400
	Wyższe	64	17	5	14	207
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	61	19	5	15	99
	Średni personel, technicy	50	29	5	17	39
	Pracownicy adm.-biurowi	52	23	7	17	66
	Pracownicy usług	39	27	8	26	92
	Robotnicy wykwalifikowani	32	25	4	40	138
	Robotnicy niewykwalifik.	28	16	10	46	55
	Rolnicy	66	15	3	16	61
	Pracujący na własny rach.	53	25	3	20	66
Bierni zawodowo	Renciści	48	16	5	31	77
	Emeryci	47	30	3	19	257
	Uczniowie i studenci	73	9	6	12	99
	Bezrobotni	31	20	9	40	71
	Gospodynie domowe i inni	47	18	11	24	66
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	49	24	6	21	161
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	27	6	25	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	40	22	6	32	289
	prywatnym gosp. rolnym	59	20	4	18	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	47	16	7	30	189
	501-750	42	25	6	26	165
	751-1000	44	20	5	30	192
	1001-1500	47	31	3	19	199
	Powyżej 1500 zł	43	26	8	24	167
Ocena własnych war. mater.	Złe	37	21	6	36	177
	Średnie	50	22	4	24	552
	Dobre	50	23	7	20	457
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	70	22	1	7	65
	Raz w tygodniu	55	24	5	16	553
	1-2 razy w miesiącu	50	18	7	25	178
	Kilka razy w roku	34	21	5	39	274
	W ogóle nie uczestniczy	31	23	7	39	116
Poglądy polityczne	Lewica	36	21	7	36	181
	Centrum	45	24	5	26	371
	Prawica	55	23	5	17	358
	Trudno powiedzieć	50	20	7	24	275